

'De Kromzichter fokveedagen': een ordinaire burenruzie

Korte streekroman van Max Niematz

De centrale personages in het literaire werk van Max Niematz bevinden zich stuk voor stuk in een omgeving die benauwend werkt. In zijn eerste roman 'Eilandvrees' belandt de hoofdfiguur in een kleine gemeenschap en krijgt daarna al snel te maken met conflicten tussen de bewoners. Een soortgelijke situatie wordt geschetst in 'Op de leegte', zijn tweede roman waarin het begrip 'verraad' centraal staat. In zijn onlangs verschenen novelle 'De Kromzichter fokveedagen' is eveneens sprake van een conflict en zorgt de jaloezie voor een gewelddadig einde.

De Kromzichter fokveedagen werd geschreven op initiatief van de provincie Groningen die aan Niematz het Belcampo Stipendium toekende, een tweejaarlijkse literaire prijs. De schrijver, woonachtig in Oudeschans, kreeg begin vorig jaar al de uitnodiging om de prijs in ontvangst te nemen, zodat hij nog voldoende tijd zou hebben om een novelle te schrijven voor de Belcampo Reeks van uitgeverij Philip Elchers. De prijs ging eerder naar Louis Stiller en Nanne Tepper.

Door **Jacob Moerman**

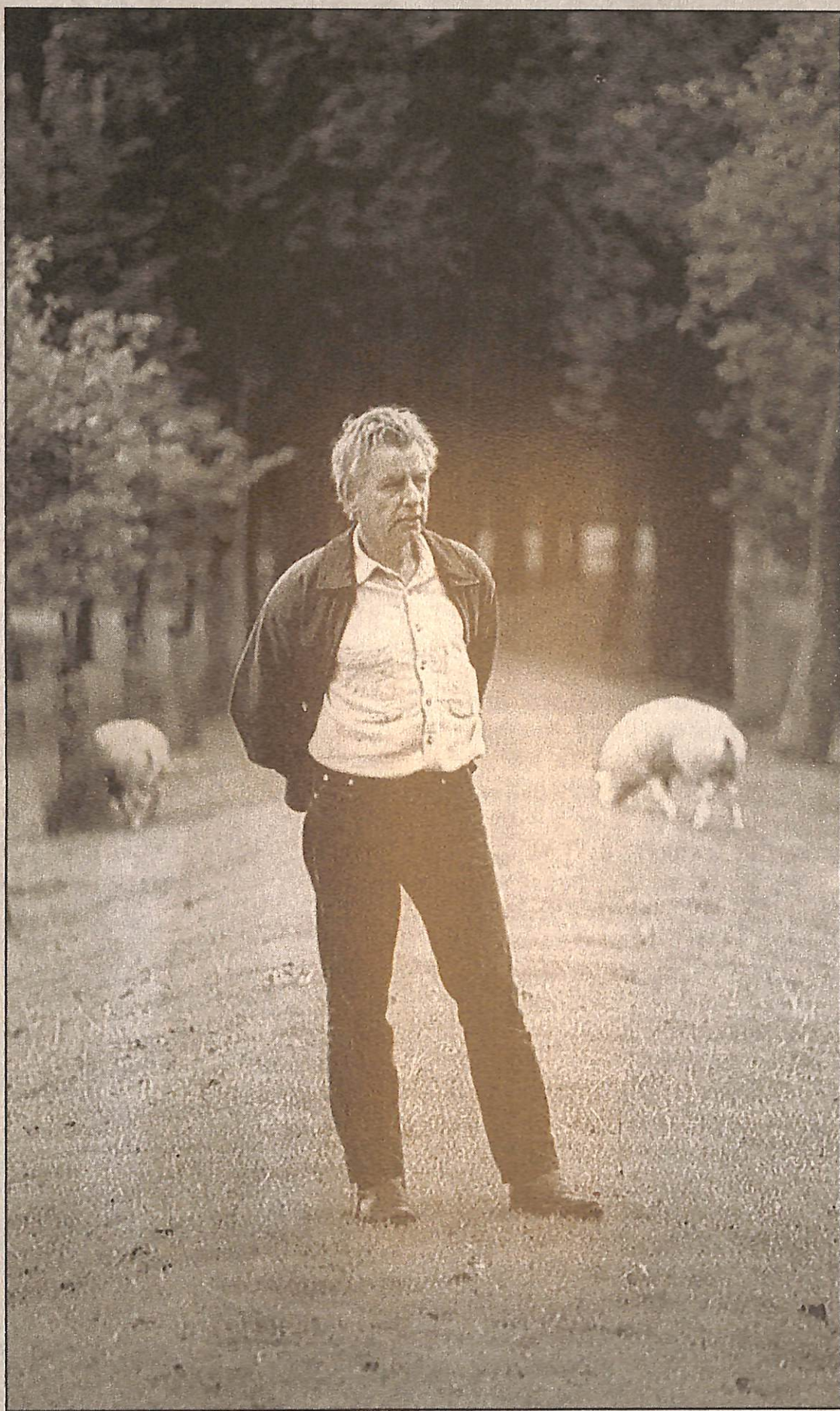
Twee families staan centraal in de novelle *De Kromzichter fokveedagen*: Tiedema en Hensius. De families houden er van oudsher verschillende opvattingen over het fokken van dieren op na: 'De voorouders van Hensius hadden fokken-in-het-ras altijd als de beste methode beschouwd, terwijl de Tiedema's meer zagen in kruisen tussen meerdere rassen.' Niematz onderneemt diverse pogingen om de sympathie van de lezers naar de familie Hensius te doen uitgaan. De Tiedema's zijn altijd harde werkers geweest, niet al te slim, en vreselijk zuinig. 'Nooit konden ze ergens warm voor lopen en zelden noemden ze iets goeds.' Nee, dan de familie Hensius. Nadat de knecht Moes de leden van de Tiedema's heeft verlaten om te gaan werken bij die van Hensius, krijgt hij iedere avond een fantastische maaltijd voorgeschoteld. 'Aardappelen met zwijnenvlees. Of worst met stoofperen. Elke dag wat anders en elke dag gort. En dan te bedenken dat hij voor kort nog bij de dieren at.'

En dan zijn er twee zoons. Het ligt in de lijn der verwachting dat ook deze jongens een verschillende natuur hebben, en jawel: Ludo Hensius is slim en heeft een paar excentrieke kantjes, Berend Tiedema is vrij dom soms zeer opvliegend en agressief. En natuurlijk, de beide zoons zetten later de familietradities op het gebied van fokken voort. Ludo blijft trouw aan het ras, terwijl Berend 'maar wat aanknoeit met wilde kruisingen'. En wij lezers voelen alras aan: dat kan natuurlijk niet goed gaan.

Jaloezie

En het gaat dan ook niet goed in deze novelle van Niematz. Berend kan nog net zijn jaloezie in bedwang houden nadat Ludo een prijs heeft gewonnen tijdens de fokveedagen in Kromzicht, 'een jaarmarkt voor fokkers uit alle windstreken, een show die in de loop der jaren was uitgegroeid tot een feest voor jong en oud.'

Niematz heeft uiteindelijk een vrouwelijk personage, het nichtje van Ludo, ingeschakeld om de breuk tussen Ludo en Berend tot een dramatisch hoogtepunt te stuwen, met 'de trouw aan het ras' als inzet. Maar op dat moment ben je als lezer al moegeslagen door alle voorspelbaarheden en totaal niet meer geïnteresseerd in het wel en wee van beide families. Met *De Kromzichter fokveedagen* heeft Niematz blijkbaar een verkorte versie van een streekroman af willen leveren, en gezien de clichématige zwart-wit-beelden is hij daar met verve in geslaagd.

▲ De novelle 'De Kromzichter fokveedagen' van Max Niematz laat weinig aan de fantasie van de lezer over.

Foto: Eric Koch

Botsing

Het is jammer dat de schrijver van de fantastische verhalenbundel *Twee vreemden in een bootje* nu een bundel heeft geschreven, waarin een tragische spanning volledig ontbreekt. Zeker, hij heeft een fraai tijdsbeeld gegeven, dat wordt versterkt door woorden als 'katoentje', 'blouson' en 'zelve'. Maar Niematz heeft een botsing tussen twee verschillende werelden aan de hand van deze beide families verder uit willen werken. En daar is hij niet in geslaagd, want *De*

Kromzichter fokveedagen gaat uiteindelijk alleen maar over een ordinaire burenruzie. Daarnaast heeft de auteur ook nog eens een keer een voorstelbaar spel van indianen tegen een cowboy (de slechten tegen de goede éénling) gespeeld. En die zwart-witte opstelling zorgt ervoor dat deze novelle weinig aan de fantasie van de lezer overlaat.

Max Niematz: 'De Kromzichter fokveedagen'. Uitgeverij Philip Elchers, Groningen. Prijs: fl.35,00.